

Sygn. akt IV KK 275/14

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądaj

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 24 września 2014 r.,
sprawy **M. Z.**,
o odszkodowanie z tytułu wykonania decyzji o internowaniu,
z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy,
od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 17 kwietnia 2014 r.,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G.
z dnia 10 grudnia 2013 r.

postanowił

- 1) oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2) obciążyć wnioskodawcę kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 8 września 2009r. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz M. Z. kwotę 14.000 zł zadośćuczynienia i kwotę 11.000 zł odszkodowania w związku z wykonaniem wobec niego dwóch decyzji o internowaniu wydanych w związku z wprowadzeniem stanu wojennego.

Wnioskodawca, wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011r. (za niezgodny z Konstytucją uznano zapis ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego przewidujący

ograniczenie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa do kwoty 25.000 zł), złożył wniosek o wznowienie postępowania, co zostało uczynione wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 29 czerwca 2011r.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 26 marca 2012r., zasądono na rzecz wnioskodawcy kwotę 27.325 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia prawomocności wyroku. Wyrok ten, w części oddalającej wniosek, w wyniku rozpoznania apelacji, uchylono i przekazano do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2013r., Sąd Okręgowy w G. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz M. Z. 41.230 zł tytułem odszkodowania, w pozostałej części oddalając wniosek (wnioskodawca żądał kwoty wielokrotnie przewyższającej zasądzone odszkodowanie). Ponadto orzeczono o kosztach postępowania.

Apelację od tego wyroku złożyła pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżając go w części oddalającej wniosek, zarzucając naruszenie prawa procesowego: art. 4 k.p.k., poprzez nieuwzględnienie okoliczności mających wpływ na rozmiar szkody; art. 7 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów w związku z dowolnym przyjęciem, iż wnioskodawca nie pracowałby do czasu osiągnięcia emerytury, z końcem czerwca ponownie uzyskałby zatrudnienie w kopalni na analogicznym stanowisku z tym samym wynagrodzeniem, otrzymał trzynastą pensję za 1982r., otrzymał wynagrodzenie za grudzień 1982r.; art. 170 k.p.k. poprzez oddalenie wniosków dowodowych mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (wykazania wysokości szkody). Orzeczeniu temu zarzucono również błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż brak jest związku przyczynowego pomiędzy internowaniem, a szkodą poniesioną przez wnioskodawcę po wyjeździe z Polski. Autorka apelacji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie wniosku w całości, względnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2014r. Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną oraz orzekł o kosztach postępowania.

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła kolejna pełnomocnik M. Z., zaskarżając to orzeczenie w całości i zarzucając mu:

- rażące naruszenie prawa materialnego, mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 8 ust 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, poprzez błędną wykładnię tego przepisu, polegającą na uznaniu, że szkody majątkowe wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji to jedynie szkody majątkowe powstałe wyłącznie w okresie rzeczywistego pozbawienia wolności spowodowanego wydaniem orzeczenia lub decyzji, podczas gdy przepis ten nie zawiera żadnych granic zarówno czasowych powstania szkody jak i co do rodzaju szkody, a jedynym kryterium będącym podstawą ustalenia tego, czy dany uszczerbek majątkowy jest szkodą wynikłą z wykonania orzeczenia lub decyzji jest „normalne następstwo” działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła, co w konsekwencji przełożyło się na uznanie, że wynagrodzenie i świadczenia z tytułu stosunku pracy, które otrzymywałby wnioskodawca również w okresie emigracji gdyby nie został zwolniony z pracy, nie są szkodą będącą normalnym następstwem wydania decyzji o internowaniu;

- rażące naruszenie prawa materialnego, mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 361 § 1 i 2 k.c., poprzez jego niezastosowanie przy ustalaniu zakresu szkody, podczas gdy przepis ten, zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie stanowiskiem stanowi jedyną podstawę ustalenia zakresu i wysokości odszkodowania z tytułu szkód będących następstwem wydania decyzji o internowaniu;

- rażące naruszenie prawa procesowego, mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. polegające na niedokonaniu przez Sąd analizy okoliczności sprawy i ukształtowania stanowiska Sądu co do zakresu szkody w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, a jedynie ograniczenie się do stwierdzenia, że zakres szkody obejmuje jedynie uszczerbek majątkowy powstały w okresie rzeczywistego pozbawienia wolności na skutek wykonania decyzji o internowaniu.

Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację, prokurator Prokuratury Apelacyjnej, wniosł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja pełnomocnika wnioskodawcy była bezzasadna w stopniu oczywistym, uzasadniającym jej oddalenie w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Podzielić należy przy tym stanowisko prokuratora zawarte w jego odpowiedzi na ten nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Na podstawie art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435 k.p.k., art. 439 k.p.k. i art. 455 k.p.k., które w niniejszej sprawie nie wystąpiły.

Nie można zgodzić się ze skarżącą, że Sąd *ad quem* wyraził pogląd, jakoby wykładnia art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego dawała podstawę do uznania, że „szkody majątkowe wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji to jedynie szkody majątkowe powstałe wyłącznie w okresie rzeczywistego pozbawienia wolności spowodowanego wydaniem orzeczenia lub decyzji”. Taką interpretację uzasadnienia Sądu odwoławczego należało uznać za niewłaściwą. Z treści argumentacji zawartej w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia jasno wynika, że Sąd Apelacyjny rozważał nie ramy czasowe, jak to przyjęła pełnomocnik, a kwestie związku przyczynowego pomiędzy szkodą a internowaniem, w tym czy szkoda miała charakter bezpośredni i była normalnym jego następstwem. Wprost pisał o tym na str. 2 uzasadnienia. Stąd zarzut ten należało uznać za chybiony. Należy podzielić pogląd Sądu odwoławczego, że szkoda wynikająca z wykonania decyzji o internowaniu, ograniczona jest do normalnych następstw i skutków bezpośrednio wynikających z wykonania decyzji o internowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2013r., sygn. akt IV KK 292/12, Lex nr 1277775; powoływane przez Sąd *ad quem* postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2012r., sygn. akt IV KK 212/12, Lex nr 1226741). Wprawdzie Sąd *ad quem* lakonicznie stwierdził w uzasadnieniu wyroku, że „niezasadnie rozciągnięto okres za jaki przysługuje odszkodowanie i na czas wykraczający poza internowanie wnioskodawcy” (str.3), ale stwierdzenie to wiązać należy z oceną związku przyczynowego *in concreto*, a nie z wyrażeniem ogólnego poglądu, który przecież

pozostawałby w sprzeczności z wcześniejszymi wywodami i powołanym orzecznictwem.

Bezzasadny okazał się również zarzut niezastosowania art. 361 § 1 i 2 k.c. Argumentacja zawarta w uzasadnieniu Sądu odwoławczego w przeważającej części odnosi się właśnie do kwestii uregulowanych w tym przepisie. Samo literalne niepowołanie tej podstawy prawnej nie może prowadzić do uznania, że nie została ona zastosowana, zwłaszcza gdy w uzasadnieniu Sądu odwoławczego wprost rozważono kwestie dotyczące związku przyczynowego pomiędzy szkodą a decyzją o internowaniu, a także w sposób wystarczający, mając na względzie uzasadnienie Sądu *a quo* i treść apelacji, odniesiono się do ustaleń dotyczących wysokości doznanej szkody. Stąd nie można było zgodzić się z autorką kasacji, że Sąd *a quo*, co zaakceptował Sąd *ad quem*, wyliczył szkodę z pominięciem treści art. 361 k.c. Nie można przy tym podzielić stanowiska skarżącej, próbującej wykazać, jakoby trudności życiowe wnioskodawcy związane z szykanami władz komunistycznych w stosunku do jego osoby, czy te związane z emigracją, wynikały bezpośrednio z wykonania decyzji o internowaniu. Takiego związku przyczynowego doszukiwać się nie można. Decyzja wnioskodawcy o emigracji podjęta w przeszło 6 miesięcy od zwolnienia z internowania nie może być uznana za jego „normalne następstwo” w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. Niewątpliwie sytuacja wnioskodawcy była wynikiem jego działalności opozycyjnej, na co zwracano w sprawie uwagę. Nie można jednak utożsamiać jej ze szkodą wynikającą bezpośrednio z jego internowania i będącą normalnym jego następstwem. Brak tych dwóch elementów powoduje, że okoliczności podnoszone przez autorkę kasacji pozostają poza odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. Tym bardziej zatem trudności wnioskodawcy związane ze znalezieniem pracy na emigracji nie stanowią bezpośredniej i normalnej konsekwencji wykonania decyzji o internowaniu. Pozbawione podstaw było również twierdzenie, że wnioskodawca z pewnością do emerytury pracowałby w kopalni. Sądy obu instancji przedstawiły w tym zakresie wyczerpującą argumentację, której pełnomocnik wnioskodawcy nie podważyła, a jej ocena okoliczności sprawy miała jedynie charakter prezentacji własnego stanowiska.

Ostatni z zarzutów, naruszenia art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. również nie mógł zostać uwzględniony. Skarżąca naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów doszukiwała się w stwierdzeniu, że zakres szkody obejmuje jedynie uszczerbek majątkowy powstały w okresie rzeczywistego pozbawienia wolności, co było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w części dotyczącej zarzutu naruszenia art. 8 ust. 1 k.p.k. ustawy z dnia 23 lutego 1991r. Niemniej należy zauważyć, że brak podstaw do stwierdzenia, aby w sprawie dokonano oceny dowodów z naruszeniem art. 7 k.p.k., a zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był niepełny. Sąd *ad quem* nie zmieniał w sprawie ustaleń faktycznych, a także zaaprobował ocenę dowodów dokonaną przez Sąd *a quo*. Zarzut ten *de facto* został więc skierowany przeciwko wyrokowi Sądu pierwszej instancji, co stoi w sprzeczności z treścią art. 519 k.p.k.

Z tych względów kasację uznać należało za oczywiście bezzasadną, czego skutkiem było jej oddalenie w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. wnioskodawcę obciążono kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.